

Agendapunt  
Voorstelnummer :  
Raadsvergadering : 7 november 2013  
Naam opsteller : L. Huls Kamp/ E. van Braak/ M. Zweers / M. Klaver –  
Blankendaal  
Informatie op te vragen bij : L. Huls Kamp  
Portefeuillehouders : J. Mesu  
Registratienummer RAAD130136  
Zaaknummer

Onderwerp: Visiedocument Drie decentralisaties: Vooruitzicht op veranderingen in het maatschappelijk domein

**Aan de raad,**

**Beslispunt:** *De raad besluit de visienota 'Meedoen in Bergen - Drie decentralisaties: Vooruitzicht op veranderingen in het maatschappelijk domein' vast te stellen*

### **1. Waar gaat dit voorstel over?**

Dit voorstel betreft de visienota 'Meedoen in Bergen - Drie decentralisaties binnen het maatschappelijke domein: Perspectief op transformatie' van de gemeente Bergen. Dit visiedocument richt zich op de drie decentralisaties waarbij taken van het Rijk naar gemeenten worden overgeheveld:

1. Op het gebied van Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) betreft het de begeleiding uit de AWBZ wordt ingezet op het scheiden van wonen en zorg.
2. Op het gebied van werk en inkomen gaat het om de invoering van de Participatiewet.
3. Op het domein van Jeugd en Onderwijs gaat het om de invoering van een nieuwe Jeugdwet.

#### *Waarom een visienota?*

In het kader van de decentralisaties van awbz, jeugdzorg en participatie vinden in de periode tot 1 januari 2015 veel ontwikkelingen plaats. De doelgroepen, problematiek en (zorg)aanbieders gerelateerd aan deze drie decentralisaties overlappen voor een belangrijk deel. Om de gemeente op deze ontwikkelingen voor te bereiden is begin 2012 de startnotitie 'Drie decentralisaties: het maatschappelijk domein in ontwikkeling' opgesteld. Hierin is opgenomen wat wij als gemeente voor onze mensen willen bereiken.

Anderhalf jaar na deze startnotitie is het moment om de visie uit de startnotitie op onderdelen te herijken. De missie en visie zijn apart beschreven en nader geconcretiseerd. Aanleiding voor de herijking zijn de ontwikkelingen rondom het regeerakkoord Rutte II, het Sociaal Akkoord en het Zorgakkoord en de inzichten die de afgelopen periode zijn opgedaan bij de voorbereiding van de drie decentralisaties. Daarnaast heeft uw raad bij de raadsconferentie in mei 2013 aangegeven de visie te willen bijwerken met de laatste ontwikkelingen en informatie en de gestelde visie te willen (her)bevestigen.

In de nieuwe visienota luiden de missie en visie voor het maatschappelijke domein als volgt:

## **MISSIE**

*De inwoners van de gemeente Bergen zijn zelfredzaam, nemen individueel en gezamenlijk hun verantwoordelijkheid en doen naar vermogen mee op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Hierdoor kunnen zij zich zowel collectief als individueel ontplooiën en dragen zij bij aan de sociale samenhang en economie van Bergen.*

## **VISIE**

*Inwoners benutten al hun mogelijkheden en investeren in hun kansen om mee te doen. De gemeente ondersteunt hen hierbij indien dat nodig is. Deze steun kenmerkt zich door nabijheid en is effectief doordat de gemeente samenwerkt met relevante partners, verbinding legt tussen leefdomeinen en inwoners aanspreekt op hun individuele en gezamenlijke verantwoordelijkheid.*

De gezamenlijke visie vormt op lange termijn een perspectief op de transformatie in het maatschappelijk domein. Daarnaast geeft deze herijkte visie richting aan de drie decentralisaties en de afzonderlijke transitie op korte termijn. De gezamenlijke opgaven geven de route aan naar een maatschappij waarin 'meedoen' steeds belangrijker wordt. De visie definieert heldere rollen van relaties tussen lokale overheid, maatschappelijke partners en burgers. Deze visie is in dit document beschreven.

Dit document fungeert ook als '**beoordelingskader**'. Het college en de raad kunnen hiermee toekomstige regionale en lokale nota's over de drie transitie toetsen. Dit document geeft antwoord op de vraag hoe wij als Bergen willen dat de toekomst gaat verlopen en daarmee proberen de toekomst naar onze hand te zetten. Hiermee onderscheidt de gemeente zich ten opzichte van anderen. Door initiatief te nemen, grijpen college en raad de kans om niet alleen maar te reageren op regionale nota's maar om deze ook te creëren. In dit geval gaat op 'wie behaalt, bepaalt'; waar wij stappen zetten die regionaal of landelijk nog niet gezet zijn, kunnen wij bepalen hoe wij invulling geven aan het behalen van onze maatschappelijke doelen voor onze inwoners. Het voorliggende document helpt om die richting te bepalen en daarmee stappen te kunnen zetten.

In de loop van de implementatie van de drie decentralisaties is het wellicht nodig deze visie net als nu nogmaals tegen het licht te houden. De transformatie kost tijd. Gedurende het proces worden keuzen gemaakt die ten gevolge van de dynamiek in het maatschappelijke veld later misschien heroverwogen moeten worden. De visie krijgt door presenteren, samen leren, experimenteren en uiteindelijk organiseren betekenis. Het is dan ook van belang om de gezamenlijke visie met elkaar te delen en vast te stellen.

Daarnaast zijn in dit document drie belangrijke randvoorwaarden genoemd (paragraaf 4.3.)

- **Efficiency** - We zetten onze aandacht en middelen op zodanige wijze in dat deze in verhouding staan tot de verwachte opbrengsten
- **Effectiviteit** - Omdat we mensen ondersteunen met een doel – het bevorderen van meedoen– stellen we het effect dat van onze inspanningen uitgaat centraal.
- **Nabije dienstverlening** - De gemeente Bergen is toegankelijk voor haar mensen en zorgt dat informatie en indien nodig ondersteuning beschikbaar en dichtbij georganiseerd is.

Deze randvoorwaarden geven richting bij het ontwikkelen van het integraal beleidskader 3D. Ook krijgen deze randvoorwaarden per transitie een nadere uitwerking. De randvoorwaarden zijn per definitie niet volgordekelijk bepaald en bieden zodoende voldoende ruimte om per transitie richting te geven bij het maken van afwegingen en keuzes. Per transitie wordt bepaald welke afweging doorslaggevend is. Ook hiermee willen we uw raad een 'toetskader' aanreiken waarmee u toekomstige nota's over de invoering van de drie transitie kan beoordelen en daarmee continue de afweging kunt maken welke voorwaarde de voorkeur heeft.

Dat er in de uitvoering van de transities een aantal zaken regionaal of bovenregionaal vorm moet krijgen staat buiten kijf. Dat het gemeentelijk beleid deels vastligt door de kaders vanuit het rijksbeleid ook. De concretisering en manier waarop onze gemeente hieraan invulling geeft ligt echter niet vast. Ook zijn er aanpalende gemeentelijke taken waaraan uw raad invulling geeft en kan geven.

Het vaststellen van een visie op de drie decentralisaties helpt dus de koers te bepalen voor de decentralisaties en bij het maken van keuzes, zowel lokaal als regionaal. Het vaststellen van een visie biedt daarbij ook de kaders voor een gedegen ambtelijke voorbereiding.

## **2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?**

In de periode tot aan 1 januari 2015 komen er veel vragen op ons af. Het vaststellen van een visie op de drie decentralisaties helpt bij het maken van keuzes voor de invulling daarvan en om de koers te bepalen, zowel lokaal als regionaal. Het vaststellen van een visie biedt daarbij kaders voor een gedegen ambtelijke voorbereiding.

## **3. Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?**

- ☒ collegebevoegdheid:
- ☒ raadsbevoegdheid:
- ☐ opiniërend:
- ☒ kaderstellend:
- ☒ maatschappelijk urgent:
- ☐ budgetrecht:
- ☐ anders, nl.:

## **4. Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?**

Voor de invoering van de drie transities is het nodig een heldere en duidelijke Bergense Visie te ontwikkelen. Enerzijds vormt deze visie, op lange termijn, een perspectief op het transformatieproces in het maatschappelijke domein. Anderzijds geeft de visie richting aan de drie decentralisaties en de afzonderlijke transities op korte termijn.

Het vaststellen van de visie is een raadsbevoegdheid (kaderstellend). Door uw raad nu te laten besluiten over dit visiedocument, kan ons college aan de slag. Het biedt kaders voor een gedegen voorbereiding bij de invoering van de drie decentralisaties.

De visie wordt besproken met de Wmo raad, directie overleg onderwijs en CJG en andere maatschappelijke partners. De visie krijgt door presenteren, samen leren, experimenteren en uiteindelijk organiseren betekenis.

## **Regionale samenwerking**

- ☐ vindt plaats met gemeenten/via gemeenschappelijke regeling:
- ☒ is onderwerp van onderzoek met gemeenten: Regio Alkmaar
- ☐ wordt nog niet onderzocht, biedt wel mogelijkheden omdat:
- ☐ komt hier niet voor in aanmerking omdat:

**Burgerparticipatie: burgerparticipatie**

Met deze nota geeft de gemeente Bergen een gezamenlijke visie op de drie decentralisaties in het maatschappelijke domein. Naar verwachting vindt besluitvorming door uw raad plaats in november 2013. Het college stelt belangrijke partners zoals de Wmo raad, het directie overleg onderwijs en CJG en andere maatschappelijke partners graag in de gelegenheid om een reactie op dit document mee te geven. Nadat uw raad dit document heeft vastgesteld wordt de visie besproken met bovengenoemde partijen. Zoals eerder verwoord krijgt de visie door presenteren, samen leren, experimenteren en uiteindelijk organiseren betekenis. Genoemde partners worden gedurende de decentralisatieprocessen nadrukkelijk om advies gevraagd. De reacties op dit document worden daarna ook meegenomen in de verdere uitwerking van het integraal beleidskader 3D, waarover besluitvorming in de raad volgt in het 2<sup>e</sup> halfjaar van 2014.

**Externe communicatie**

Deze herijkte visie en de uitwerking ervan worden onderdeel van ons integraal communicatieplan 3D. Dit communicatieplan bevat een specifieke communicatiestrategie, met een duidelijke kernboodschap, gericht op diverse partners en doelgroepen, en concrete voorstellen voor persbenadering, onderhandeling en bijeenkomsten.

**Extern overleg gevoerd met : nvt****5. *Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?***

Op het eerste gezicht lijken er twee andere wegen open te staan, waarbij we de inhoud van de taken zoveel mogelijk ongewijzigd laten en alleen het financiële tekort proberen op te lossen. De ene mogelijkheid om dat te doen is via de 'kaasschaafmethode' of het afbouwen van specifieke voorzieningen, de andere is dat er geld vanuit andere gemeentelijke domeinen wordt vrijgemaakt. Beide zijn feitelijk geen optie; ze lossen namelijk het achterliggende maatschappelijke probleem niet op. Het systeem dat de afgelopen jaren in Nederland is opgebouwd, is onvoldoende effectief gebleken; er staan nog steeds veel mensen aan de kant en er komen steeds meer kinderen in de jeugdzorg. Het toepassen van de kaasschaaf lost dat niet op en werkt eerder averechts. Door een generieke korting komen de kwetsbaarste groepen nog eerder in de knel. Ook het bijpassen met andere middelen is niet de keuze die we moeten maken; dat zal alsmaar meer geld vergen totdat de balans in de gemeentelijke uitgaven echt zoek is en de problemen op andere terreinen daardoor ook nog toenemen. Kortom, er is een fundamentele verschuiving nodig en er moeten duidelijke keuze gemaakt worden: een transformatie.

Om deze keuzen te kunnen maken is het belangrijk alle ontwikkelingen tegen het licht van één visie te houden. Dit om voor alle besluiten die gaan komen op dezelfde gronden een afweging te kunnen maken.

**6. *Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?***

Zodra het visiedocument is vastgesteld worden de visie (en beschreven uitgangspunten gebruikt voor de verdere voorbereiding van de decentralisaties, lokaal en regionaal. De verschillende besluiten zullen in de periode tot aan 1 januari 2015 per onderdeel in afzonderlijke voorstellen aan u en/of uw college worden voorgelegd.

**7. Welke middelen zijn met dit voorstel gemoeid?**

Met dit voorstel zijn geen middelen gemoeid. Zie ook onder punt 5.

Zijn er externe subsidiebronnen en welke zijn dit? nvt

**Risico's**

- ☐ open-einde regelingen:
- ☐ garantieverplichtingen:
- ☐ risico's gemeentelijke eigendommen:
- ☐ overige:

Nvt

**Bijlagen:**

1. Visienota 'Meedoen in Bergen - Drie decentralisaties: Vooruitzicht op veranderingen in het maatschappelijk domein'

Bergen, 10 september 2013

College van Bergen

drs. W.J.M. Bierman,  
secretaris

drs. H. Hafkamp,  
burgemeester